

Határozatok Tára

PAOLO MENGOZZI
FŐTANÁCSNOK INDÍTVÁNYA
Az ismertetés napja: 2013. március 7.¹

C-521/11. sz. ügy

**Amazon.com International Sales Inc.,
Amazon EU Sàrl,
Amazon.de GmbH,
Amazon.com GmbH, felszámolás alatt,
Amazon Logistik GmbH,
kontra
Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte
Gesellschaft mbH**

(az Oberster Gerichtshof [Ausztria] által benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelem)

„Szerzői jog és szomszédos jogok — 2001/29/EK irányelv — Többszörözési jog — Kivételek és korlátozások — Magáncélú másolatra vonatkozó kivétel — Méltányos díjazás — A digitális többszörözésre alkalmas berendezések, készülékek és adathordozók tekintetében alkalmazott díj visszatérítésének lehetősége magáncélú másolatok után — A jogosultak tekintetében szociális és kulturális célú intézmények támogatása — A méltányos díjazás megfizetése az egyes tagállamokban”

1. A szerzői jogi védelem a jog területének rendkívül összetett ágát alkotja, amelyben sokféle érdek van jelen, és amelynek terén a műszaki fejlődés sebessége gyökeresen megváltoztatta és változtatja meg továbbra is a védelemben részesülő műveknek magát a jellegét, felhasználásuk módjait, valamint a vonatkozó forgalmazásmoделleket, szüntelenül új kihívásokat támasztva a művek szerzői jogainak védelmével és a szóban forgó érdekek megfelelő kiegyensúlyozásával szemben.

2. Az információs társadalom európai fejlődésének elősegítését célzó stratégia keretében az uniós jogalkotó megkísérelte a szerzői jog egyes vonatkozásainak összehangolását, többek között a 2001/29/EK irányelv (a továbbiakban: 2001/29 irányelv²) elfogadása révén, amely az Oberster Gerichtshof (Ausztria) által benyújtott jelen előzetes döntéshozatal iránti kérelem tárgyát képezi. A 2001/29 irányelvet azon, kifejezetten megfogalmazott célok érdekében fogadták el, hogy a belső piac tagállamok jogszabályainak eltéréseiből eredő torzulását akadályozó, összehangolt szabályozási keretet hozzon létre³, és lehetővé tegye a jogok hasznosításának új formáihoz, az új felhasználási módokhoz és a műszaki fejlődéshez való alkalmazkodást.⁴

1 — Eredeti nyelv: olasz.

2 — Az információs társadalomban a szerzői és szomszédos jogok egyes vonatkozásainak összehangolásáról szóló, 2001. május 22-i 2001/29/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL L 167., 10. o.; magyar nyelvű különkiadás 17. fejezet, 1. kötet, 230. o.). Lásd különösen ezen irányelv (2) preambulumbekendését.

3 — Lásd a 2001/29 irányelv (1) preambulumbekendését, valamint a C-479/04. sz. Laserdisken-ügyben 2006. szeptember 12-én hozott ítélet (EBHT 2006., I-8089. o.) 26. és 31–34. pontját, valamint a C-467/08. sz. Padawan-ügyben 2010. október 21-én hozott ítélet (EBHT 2010., I-10055. o.) 35. pontját.

4 — Lásd a 2001/29 irányelv (5), (6), (7), (39) és (47) preambulumbekendését, valamint Sharpston főtanácsnok C-457/11–C-460/11. sz., VG Wort, Fujitsu Technology Solutions és Hewlett-Packard egyesített ügyekre vonatkozó, 2013. január 24-i indítványának 29. pontját.

3. A 2001/29 irányelv mindazonáltal, az Unió tagállamainak eltérő jogi hagyományai és felfogása közötti kompromisszumot megvalósító megoldásként⁵, végül nem végezte el a szerzői jog területe egyes vonatkozásainak összehangolását: számos kivételt ír elő, és jelentős átültetési mozgásteret biztosít a tagállamoknak, annyira, hogy fel is merül a kérdés, hogy az uniós jogalkotó a megfogalmazott célok ellenére a gyakorlatban vajon nem mondott-e le a szerzői jog összehangolásáról.⁶

4. Ilyen körülmények között az irányelv számos problémát vetett fel a végrehajtása során, amelyeknek azon nemzeti eljárás, amely keretében a jelen ügyben a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra előterjesztett négy kérdés felmerült, jellemző példáját alkotja. Ezen eljárás ugyanis egy, rögzítésre alkalmas adathordozók internetes forgalmazása területén működő nemzetközi csoport és egy szerzői jogi közös jogkezelő szervezet között, a 2001/29 irányelv által a szerzői jogi védelemben részesülő művek felhasználása ellenében fizetendő ellentételezésként előírt „méltányos díjazás” tárgyában létrejött jogvitára vonatkozik. A „méltányos díjazás” fogalmának a tagállamok részéről történő konkrét alkalmazása egyike a 2001/29 irányelv legösszetettebb kérdéseinek, és továbbra is problémákat vet fel azzal kapcsolatban, hogy milyen kapcsolat áll fenn ezen irányelv és az egyes nemzeti átültető jogszabályok között. A Bíróságnak a korábbiakban már alkalma nyílt arra, hogy tárgyalja e kérdést, és megfogalmazzon e vonatkozásban néhány irányadó elvet⁷, és a közeljövőben újból, több alkalommal állást kell foglalnia majd e tekintetben.⁸

5. Mindazonáltal, a jelen ügygel kapcsolatos kérdések vizsgálatát megelőzően, amely ügyben a Bíróságnak egyrészt ki kell egészítenie a méltányos díjazásra vonatkozó ítélkezési gyakorlatát, másrészt válaszolnia kell néhány, e vonatkozásban felmerülő új, specifikus kérdésre, feltétlenül fontosnak tartom kiemelni, hogy a Bíróság által a nemzeti bíróságok egyes előterjesztett kérdéseire adott és a jövőben adandó válaszok szükségképpen az uniós jog létező jogszabályai által meghatározott jogszabályi háttérbe illeszkednek. Márpedig, noha egy meghatározott jogszabályi háttérben a bíróság válaszai lényeges útmutatásul szolgálnak a szerzői jogi védelem formáinak, kiterjedésének és módjainak konkrét meghatározása, és a fennálló különböző érdekek kiegyensúlyozása tekintetében, az uniós jogalkotó feladata mindazonáltal olyan megfelelő jogszabályi keret létrehozása, amely lehetővé teszi az említett formák, terjedelem és módok, valamint az említett egyensúly – akár politikai jellegű választásokon alapuló – egyértelmű meghatározását. Ebből a szempontból mindenképpen üdvözlendő az Európai Bizottság közelmúltbéli kezdeményezése, amelynek során a szerzői jog modernizálására irányuló cselekvési tervet fogadott el.⁹

6. E tekintetben fontosnak tartom még azt megjegyezni, hogy a jelen ügy által felvetett néhány kérdés vizsgálatából egyértelművé válik majd, hogy a 2001/29 irányelv végrehajtásával kapcsolatos számos probléma abból ered, hogy a szerzői jog Unión belüli összehangolásának a szintje nem megfelelő. Ez azt bizonyítja véleményem szerint, hogy noha fontos a tagállamok fent említett, e vonatkozásban eltérő jogi hagyományainak és felfogásának tiszteletben tartása, mindazonáltal egy olyan európai szerzői jogi szabályozási keret létrehozása érdekében, amely az eltérő fennálló érdekeket szem előtt

5 — Ennek bővebb kifejtése, illetve a vonatkozó hivatkozások tekintetében lásd Trstenjak főtanácsnok fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyre vonatkozó 2010. május 11-i indítványának 41–44. pontját.

6 — Lásd e tekintetben Sharpston főtanácsnok 4. lábjegyzetben hivatkozott VG Wort és társai ügyre vonatkozó indítványának 28. és 30. pontjában foglalt megállapításait.

7 — Lásd különösen a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítéletet, a C-462/09. sz. Stichting de ThuisKopie ügyben 2011. június 16-án hozott ítéletet (EBHT 2011., I-5331. o.) és a C-277/10. sz. Luksan-ügyben 2012. február 9-én hozott ítéletet.

8 — A jelen ügyön és a 4. lábjegyzetben hivatkozott VG Wort és társai ügyön túl a Bíróságnak a közeljövőben a 2001/29 irányelv szerinti méltányos díjazásra vonatkozó előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések tárgyában kell állást foglalnia többek között a C-435/12. sz. ACI Adam BV ügyben és a C-463/12. sz. Copydan Båndkopi ügyben.

9 — Lásd a Bizottság 2012. december 5-i sajtóközleményét (Memo/12/950). E vonatkozásban meg kell jegyezni, hogy éppen a jelen ügy tárgyát képező méltányos díjazást jelölte meg a Bizottság a szerzői jog területe egyik legproblematisabb, azonnali cselekvést igénylő kérdésének.

tartva lehetővé teszi ezen ágazatban valódi egységes piac fennállásának biztosítását, elősegítve ezzel a kreativitást, az innovációt és új gazdaságitevékenység-modellek létrejöttét, szükségszerűen a nemzeti jogszabályok összehangolásának jelentősen magasabb szintje elérésének irányába kell elmozdulni annál, mint amelyet a 2001/29 irányelv megvalósított.

I – Jogszabályi háttér

A – Az uniós jog

7. A 2001/29 irányelv 2. cikke értelmében a tagállamok főszabály szerint biztosítják a szerzőknek a közvetett vagy közvetlen, ideiglenes vagy tartós, bármely eszközzel vagy formában, egészben vagy részben történő többszörözés engedélyezésének, illetve megtiltásának kizárólagos jogát.

8. Mindazonáltal a 2001/29 irányelv 5. cikkének (2) és (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy a tagállamok e jogra vonatkozóan kivételeket, illetve korlátozásokat állapíthatnak meg. Közelebbről ugyanezen irányelv 5. cikke (2) bekezdése b) pontjának értelmében a tagállamok kivételt állapíthatnak meg a szerzőnek műve többszörözésére vonatkozó kizárólagos joga alól „bármely hordozóra természetes személy által magáncélra, kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgáló többszörözés tekintetében, feltéve hogy a jogosultak méltányos díjazásban részesülnek” (az úgynevezett „magáncélú másolatra” vonatkozó kivétel).¹⁰

B – Nemzeti jog

9. Az Urheberrechtsgesetz¹¹ (a szerzői jogról szóló osztrák törvény; a továbbiakban: UrhG) 42. §-a az alábbi módon rendelkezik:

„(1) Bármely természetes személy magáncélra, papíron vagy hasonló anyagi hordozón a műről másolatot készíthet.

(2) Bármely természetes személy az (1) bekezdésben említettektől eltérő anyagi hordozókon a műről másolatot készíthet magáncélra és kutatás céljából, amennyiben az nem kereskedelmi célt szolgál.

(3) Bármely természetes személy magáncélra újság- és folyóiratcikkekről másolatot készíthet, feltéve hogy analóg felhasználásról van szó.

(4) Bármely természetes személy az (1) bekezdésben említettektől eltérő anyagi hordozókon a műről másolatot készíthet magáncélra, ha kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgál.

(5) A jelen szakasz (6) és (7) bekezdésében foglalt rendelkezések sérelme nélkül, a többszörözés nem tekinthető magáncélúnak, ha arra irányul, hogy a művet a másolat által a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék. A magáncélú felhasználásra készített másolatok nem használhatók fel a műnek a nyilvánosság számára történő hozzáférhetővé tétele céljából.

[...]”.

10 — Ezen túl a 2001/29 irányelv 5. cikkének (5) bekezdése a magáncélú másolatra vonatkozó kivétel bevezetését, az ugyanezen cikk (1)–(4) bekezdésében előírt kivételekhez és korlátozásokhoz hasonlóan három feltételtől teszi függővé, vagyis mindenképp attól, hogy e kivétel kizárólag bizonyos egyedi esetekben legyen alkalmazható, továbbá hogy ne legyen sérelmes a mű rendes felhasználására, és végül, hogy indokolatlanul ne károsítsa a szerzői jog jogosultjának jogos érdekeit.

11 — A későbbiekben módosított, 1936. április 9-i Urheberrechtsgesetz (BGBl. n° 111/1936). Az UrhG 42. és 42b.§-ai 2003-ban a 2001/29 irányelv osztrák jogba való átültetését célzó Urheberrechtsgesetz-Novelle 2003 (BGBl. I n° 32/2003) által kerültek módosításra.

10. Az UrhG 42. §-nak (6) bekezdése meghatározott feltételek mellett az iskolákat és egyetemeket megillető, úgynevezett oktatási célra történő felhasználásról rendelkezik. Ugyanezen paragrafus (7) bekezdése, meghatározott feltételek mellett, kivételről rendelkezik a nyilvánosság számára hozzáférhető, olyan intézmények által többszörözött másolatok tekintetében, amelyek műveket gyűjtenek, és ezzel kereskedelmi célt közvetlenül vagy közvetve sem szolgálnak (úgynevezett közgyűjteményi célú másolat).

11. Az UrhG 42b. §-a ekként rendelkezik:

(1) Ha a sugárzott, a nyilvánosság rendelkezésére bocsátott vagy kereskedelmi célból kép- vagy hanghordozón rögzített mű esetében jellegénél fogva számítani kell arra, hogy a 42. § (2)–(7) bekezdése szerinti kép- vagy hanghordozón történő rögzítéssel magáncélból többszörözni fogják, akkor a szerzőt méltányos díj illeti meg (üreskazetta-jogdíj), amennyiben az anyagi hordozót üzletszerűen és visszterhesen belföldi forgalomba hozzák; anyagi hordozónak minősülnek az ilyen többszörözésre alkalmas üres kép- és hanghordozók, vagy az erre a célra rendelt kép- és hanghordozók.

[...]

(3) A méltányos díj megfizetésére az alábbi személyek kötelesek:

1) Az üreskazetta-jogdíj és a készülékekre vonatkozó díj esetében az, aki egy, belföldön vagy külföldön található meghatározott helyről elsőként hozta forgalomba kereskedelmi céllal és visszterhesen az adathordozókat vagy a készülékeket;

[...]

(5) Az (1) és (2) bekezdésben előírt díjra vonatkozó jog kizárólag a szerzői jogi jogkezelő szervezetek útján érvényesíthető.

(6) A szerzői jogi közös jogkezelő szervezet köteles a megfelelő díjat felosztani az alábbi személyek között:

- 1) aki rögzítésre alkalmas anyagi hordozókat vagy többszörözésre szolgáló készüléket külföldre exportál a végső fogyasztó számára történő értékesítést megelőzően;
- 2) aki többszörözés céljából rögzítésre alkalmas anyagi hordozókat használ a jogosult engedélyével; erre irányuló jelek is elegendőek”.

12. A Verwertungsgesellschaftengesetz¹² (a közös jogkezelő szervezetekről szóló osztrák törvény; a továbbiakban: VerwGesG) 13. cikke így rendelkezik:

„(1) A jogkezelő szervezetek az általuk képviselt jogosultak és családtagjaik tekintetében szociális és kulturális célú intézményeket hozhatnak létre.

(2) Az olyan jogkezelő szervezetek, amelyek útján az „üres kazetta” jogdíjat érvényesítik, kötelesek szociális vagy kulturális célú intézményeket létrehozni, és az e jogdíjból származó bevétel 50%-át, a vonatkozó kezelési költségek levonását követően, ezeknek juttatni”.

¹² — A 2006. január 13-i törvény (BGBl. I; 9/2006.).

II – A tényállás, a nemzeti eljárás és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

13. Az alapeljárásban felperes szervezet, az Austro-Mechana Gesellschaft zur Wahrnehmung mechanisch-musikalischer Urheberrechte Gesellschaft m.b.H. (a továbbiakban: Austro-Mechana) közös jogkezelő szervezet, amely Ausztriában, e minőségben és egyéb külföldi és osztrák jogkezelő szervezetekkel kötött szerződések alapján, a szerzők és a szomszédos jogok jogosultjainak jogait kezeli. Ezen szervezet különösen az UrhG 42b. cikkének (1) bekezdése szerint megfizetett üres kazetta jogdíj beszedésére jogosult jogalany.

14. Az alperes társaságok, az Amazon.com International Sales Inc., az Amazon EU Sàrl, az Amazon.de GmbH, az Amazon.com GmbH, in Liquidation és az Amazon Logistik GmbH (a továbbiakban együtt még: az Amazon csoport társaságai) valamennyien többek között áruk, köztük az osztrák jogszabály értelmében vett rögzítésre alkalmas kép- vagy hanghordozók internetes kereskedelme területén működő nemzetközi Amazon csoporthoz tartoznak.

15. Legkésőbb 2003-tól az Amazon csoport társaságai, egymás közötti együttműködés keretében és az internetes megrendelések alapján, rögzítésre alkalmas kép- és hanghordozókat, köztük üres CD-ket és DVD-ket, memóriakártyákat és MP3 lejátszókat hoztak forgalomba Ausztriában.

16. Az Austro-Mechana keresetet indított az Amazon csoport társaságaival szemben az UrhG 42b. §-ának (1) bekezdése értelmében vett, Ausztriában 2002 és 2004 között forgalomba hozott adathordozók után fizetendő méltányos díj egyetemleges megfizetése iránt. A 2004. év első féléve vonatkozásában az Austro-Mechana 1 856 275 euró összegű számszerűsített követelést támasztott. A 2002-es és a 2003-as év, valamint a 2004 júniusát követő időszak vonatkozásában az Austro-Mechana azt kérte, hogy az Amazon csoport társaságait kötelezzék az Ausztriában forgalomba hozott adathordozókra vonatkozó számviteli információk benyújtására, és e tekintetben fenntartotta magának az ezen időszakokra vonatkozó pénzkövetelés számszerűsítésének jogát.

17. Az elsőfokú bíróság közbenső ítélettel helyt adott a számviteli információk iránti kérelemnek, a pénzkövetelésről ezzel egyidejűleg nem határozott. A fellebbviteli bíróság az elsőfokú ítéletet helyben hagyta.

18. A kérdést előterjesztő bíróság, az Oberster Gerichtshof, amely előtt a fellebbviteli bíróság ítéletét megtámadták, felfüggesztette az alapeljárást, és az alábbi kérdéseket terjesztette a Bíróság elé előzetes döntéshozatalra:¹³

- „1) A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett »méltányos díjazásról« van-e szó akkor, ha:
- az említett irányelv 2. cikke értelmében vett jogosultakat kizárólag közös jogkezelő szervezet útján érvényesíthető megfelelő díjazáshoz való jog illeti meg azzal szemben, aki a műveik többszörözésére alkalmas adathordozót belföldön elsőként hozza forgalomba visszterhesen, kereskedelmi céllal,
 - e jogosultság nem függ attól, hogy a forgalomba hozatalra közbenső értékesítők, természetes vagy jogi személyek részére nem magáncélú felhasználás céljából vagy természetes személyek részére magáncélú felhasználás céljából kerül-e sor,

13 — A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy noha az előtte folyó eljárás tárgya csak a számviteli információk pénzkövetelés számszerűsítésének céljából történő nyújtására vonatkozó kötelezettség kérdése, e kérdés szorosan kapcsolódik az osztrák jogszabály értelmében vett méltányos díj megfizetésére való jog fennállásához.

c) azt a személyt azonban, aki az adathordozót a jogosult hozzájárulásával használja többszörözés céljából, vagy azt a végső fogyasztók részére történő értékesítés előtt újra exportálja, a közös jogkezelő szervezettel szemben a díjazás visszatérítéséhez való jog illeti meg?

2) Az első kérdésre adandó nemleges válasz esetén:

a) A 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett »méltányos díjazásról« van-e szó akkor, ha az 1. kérdés a) pontja szerinti jogosultság csak az adathordozót magáncélú többszörözésre használó természetes személyek részére történő forgalomba hozatal esetén áll fenn?

b) A második kérdés 2.1 alkérdésére adandó igenlő válasz esetén:

A természetes személyek részére történő forgalomba hozatal esetén azt kell-e feltételezni az ellenkező bizonyításáig, hogy a természetes személyek az adathordozót magáncélú többszörözésre fogják használni?

3) Az első kérdésre vagy a második kérdés 2.1 alkérdésére adandó igenlő válasz esetén:

Következik-e a 2001/29 irányelv 5. cikkéből vagy az uniós jog valamely más rendelkezéséből, hogy a közös jogkezelő szervezet által érvényesítendő, méltányos díjazáshoz való jog nem áll fenn akkor, ha a jogkezelő szervezetet törvény kötelezi arra, hogy a bevétel felét ne a jogosultaknak fizesse ki, hanem azt szociális és kulturális intézményekre fordítsa?

4) Az első kérdésre vagy a második kérdés 2.1 alkérdésére adandó igenlő válasz esetén:

Ellentétes-e a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával vagy az uniós jog valamely más rendelkezésével a közös jogkezelő szervezet által érvényesítendő, méltányos díjazásra való jog, ha az adathordozó forgalomba hozatala ellenében valamely másik tagállamban – jóllehet alkalmasint az uniós joggal ellentétes jogalapon – már sor került a megfelelő díj megfizetésére?”

III – A Bíróság előtti eljárás

19. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzés 2011. október 12-én érkezett a Bíróság Hivatalához. Észrevételeket terjesztettek elő az Amazon csoport társaságai, az Austro-Mechana, a finn, a francia, a lengyel és az osztrák kormány, valamint a Bizottság. A 2012. december 6-án tartott tárgyaláson részt vettek az Amazon csoport társaságai, az Austro-Mechana, a lengyel és az osztrák kormány, valamint a Bizottság.

IV – Jogi elemzés

A – Előzetes észrevételek

20. A kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések mindegyike a „méltányos díjazás” 2001/29 irányelv értelmében vett fogalmára vonatkozik.¹⁴

¹⁴ — A „méltányos díjazás” fogalma a 2001/29 irányelv több rendelkezésében szerepel. Ezen irányelvnek a kérdést előterjesztő bíróság által az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekben hivatkozott 5. cikke (2) bekezdésének b) pontján túl a jogosultakat megillető méltányos díjazásról az irányelv kifejezetten rendelkezik az 5. cikk (2) bekezdésének a) és e) pontjában foglalt kivételek tekintetében, valamint több preambulumbekkezdésében.

21. Amint az az UrhG 42. §-ának (4) bekezdéséből következik, az Osztrák Köztársaság bevezette jogrendjébe a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában foglalt „magáncélú másolatra vonatkozó kivételt”. A szerzőket erre vonatkozóan megillető „méltányos díjazásról” az UrhG 42b. §-ának (1) bekezdése „méltányos díj” formájában rendelkezik.

22. Mindazonáltal, az UrhG 42b §-ának (1) bekezdéséből az következik, hogy Ausztriában a méltányos díj szerző részére történő megfizetését e törvény nem csak műve természetes személy által, magáncélú felhasználásra történő többszörözésének az UrhG 42. §-a (4) bekezdésében említett esetére írja elő, hanem e mű többszörözésének valamennyi, az UrhG 42. §-ának (2)– (7) bekezdésében foglalt eseteire. Következésképpen az osztrák jogban a méltányos díj nemcsak annak a méltányos díjazásnak felel meg, amelyet természetes személy köteles fizetni a „magáncélú másolatra vonatkozó kivétel” tekintetében, hanem vonatkozik más, az UrhG által „saját felhasználásnak” tekintett és az UrhG 42. §-a által előírt többi kivétel sorába tartozó esetekre.¹⁵

23. Ezen előzetes megfontolás, amely – amint látni fogjuk – releváns lesz az elemzés során, annak megállapítására késztet, hogy, a második előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéstől eltekintve, amely kizárólag az irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjában foglalt kivételre vonatkozik, a többi előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés terjedelme nem korlátozódik a magáncélú másolatra vonatkozó kivételre, hanem azt általában a méltányos díjazás 2001/29 irányelv értelmében vett fogalmával kapcsolatban kell vizsgálni.

24. E tekintetben annyit jegyeznek meg, mintegy mellékesen, hogy feltéve, hogy a nemzeti jogszabály által előírt kivételek összeegyeztethetők az irányelv rendelkezéseivel, egy ilyen rendszer, amely méltányos díjazás megfizetését írja elő a „magáncélú másolatra vonatkozó kivételtől” eltérő kivételek tekintetében is, önmagában nem ellentétes a 2001/29 irányelvvel.¹⁶ Mindazonáltal adott esetben a kérdést előterjesztő bíróság feladata lesz – amennyiben szükségessé válik –, hogy az uniós jog szempontjai alapján¹⁷ megvizsgálja, hogy e kivételek összeegyeztethetők-e az irányelv rendelkezéseivel.¹⁸

25. Ennek előrebocsátása után úgy vélem, a kérdést előterjesztő bíróság által előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések megfelelő megválaszolása céljából célszerű összegezni a méltányos díjazás 2001/29 irányelv értelmében vett fogalmára vonatkozóan a Bíróság által kifejezésre juttatott egyes elveket.

B – A Bíróság 2001/29 irányelv értelmében vett „méltányos díjazásra” vonatkozó ítélkezési gyakorlata

26. Amint az a 4. pontban már megállapítást nyert, a Bíróságnak a korábbiakban már több ízben alkalma nyílt arra, hogy állást foglaljon a 2001/29 irányelv értelmében vett méltányos díjazás fogalmának tárgyában. Az ítélkezési gyakorlatból az következik különösen, hogy e fogalom az uniós jog önálló fogalma, amelyet minden olyan tagállamban, amelyben a magáncélú másolatra vonatkozó

15 – Különösen a kutatás, sajtóban történő tájékoztatás, iskolai és egyetemi oktatás, valamint nyilvános kölcsönzés céljával történő magáncélú felhasználás eseteiről van szó. Lásd az UrhG 42. §-ának (2), (3), (6) és (7) bekezdését.

16 – A 2001/29 irányelv (36) preambulumbekkezdéséből az következik ugyanis, hogy a tagállamok azokban az esetekben is rendelkezhetnek a jogosultakat megillető méltányos díjazásról, amikor kivételekről, illetve korlátozásokról szóló olyan opcionális rendelkezéseket alkalmaznak, amelyek ilyen díjazást nem írnak elő.

17 – A nemzeti jogszabály 2001/29 irányelvvel való összeegyeztethetőségének értékelése tekintetében utalok a Sharpston főtanácsnok 4. lábjegyzetben hivatkozott VG Wort és társai ügyre vonatkozó indítványának 37. és 38. pontjában foglalt megállapításokra.

18 – A jelen ügyben megjegyzendő, hogy az UrhG 42. §-ának (2), (3), (6) és (7) bekezdésében foglalt kivételek, noha emlékeztetnek a 2001/29 irányelv 5. cikke által előírt kivételekre (lásd különösen az 5. cikk (2) bekezdésének c) pontját, és (3) bekezdésének a) és c) pontját), azoknak nem felelnek meg teljes pontossággal. Mindazonáltal, amennyiben ezek mindegyike azt a követelményt írja elő, hogy a mű említett célból történő használata „magáncéllal” történjen, úgy tűnik, e kivételek alkalmazási köre szűkebb, mint az irányelv által előírt kivételeké.

kivételt bevezették, egységesen kell értelmezni. Ez az egységes értelmezés független attól a tagállamok részére elismert lehetőségtől, hogy az uniós jog – többek között ezen irányelv – korlátai között ők maguk határozhatják meg e méltányos díjazás formáját, finanszírozásának módozatait, beszédését, valamint mértékét.¹⁹

27. A méltányos díjazás keletkezése és mértéke a szerző oldalán a védelem alatt álló művének engedély nélküli magáncélra történő többszörözéséből eredő hátrányhoz kötődik. Ebből a szempontból nézve a méltányos díjazást úgy kell tekinteni, mint a szerző által elszenvedett hátrány ellenértékét. Ebből eredően a méltányos díjazást szükségképpen a védelem alatt művek magáncélú másolatai kivételének bevezetésével a szerzőknek okozott hátrány alapján kell kiszámítani.²⁰ Mindazonáltal, amint az a 2001/29 irányelv (31) preambulumbekzdéséből következik, „megfelelő egyensúlyt” kell biztosítani egyrészt a – méltányos díjazásra jogosult – szerzők, másrészt a védelemben részesülő művek és teljesítmények felhasználóinak jogai és érdekei között.²¹

28. A valamely természetes személy által magáncélra történő másolást olyan cselekménynek kell tekinteni, amely hátrányt okozhat az érintett mű szerzőjének. Ebből következően főszabály szerint a többszörözési jog kizárólagos jogosultjának hátrányt okozó személyre hárul az ilyen többszörözéshez kötődő hátrány megtérítése, így finanszírozva az említett jogosultnak megfizetésre kerülő díjazást.²²

29. Márpedig, figyelemmel a magáncélú felhasználók beazonosításának, valamint az ő arra való kötelezésüknek gyakorlati nehézségeire, hogy megtérítsék az általuk okozott hátrányt a jogosultaknak, és tekintettel arra a tényre, hogy az egyes magáncélú felhasználásokból esetlegesen eredő hátrány egyedileg nézve minimálisnak tekinthető, és ennél fogva nem keletkeztet díjfizetési kötelezettséget²³, a Bíróság megállapította, hogy a tagállamok a méltányos díjazás finanszírozása érdekében bevezethetik „a magáncélú másolat után járó díjat” az érintett természetes személyek helyett azon személyek tekintetében, akik a digitális többszörözésre alkalmas berendezésekkel, készülékekkel és adathordozókkal rendelkeznek, és akik e címen érdemben vagy ténylegesen e berendezéseket magánszemélyek rendelkezésére bocsátják, vagy ez utóbbiak számára többszörözésre irányuló szolgáltatást nyújtanak. Ebben a rendszerben a magáncélú másolat díjának megfizetése e személyekre hárul.²⁴

30. A Bíróság kifejtette továbbá, hogy tekintve, hogy az említett rendszer lehetővé teszi a teherviselő számára, hogy beépítsék a magáncélú másolatért fizetendő díj összegét az említett berendezések, készülékek és adathordozók rendelkezésre bocsátásának árába vagy a nyújtott többszörözésre irányuló szolgáltatás árába, a díj terhét végül is az a magánfelhasználó viseli, aki ezt az árat megfizeti, aki valójában úgy tekintendő, mint a méltányos díjazás „közvetett teherviselője”. Az ilyen rendszer megfelel a szerzők érdekei és a védelem alatt álló művek felhasználóinak érdekei között „megfelelő egyensúly” megteremtése szempontjából.²⁵

19 — A 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 33. és 37. pontja.

20 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 40. és 42. pontját, valamint a 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 24. pontját. Lásd a tekintetben a 2001/29 irányelv (35) preambulumbekzdését, amelyből az következik, hogy figyelemmel minden egyes eset sajátos körülményeire, a szerzői jog jogosultjai által elszenvedett, a védelemben részesülő teljesítményeik felhasználásából eredő hátrány szempontja alkalmazható szempont a kivételek és korlátozások minden olyan esete tekintetében, amelyre a jogszabály méltányos díjazást ír elő, tehát nem csupán a magáncélú másolatokra vonatkozó kivétel esetére.

21 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 43. pontját és a 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 25. pontját.

22 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 44. és 45. pontját, valamint a 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 26. pontját.

23 — Lásd a 2001/29 irányelv (35) preambulumbekzdését.

24 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan ügyben hozott ítélet 46. pontját és a 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 27. pontját.

25 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan ügyben hozott ítélet 48. és 49. pontját, valamint a 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 28. pontját.

31. A Bíróság rámutatott, hogy feltétlen kapcsolat van tehát e követelmény szempontjából a magáncélú másolat után fizetendő díjnak az említett többszörözésre alkalmas berendezésekre, készülékekre és adathordozókra történő alkalmazása és azok magáncélú többszörözésre történő használata között. Következésképpen, a magáncélú másolat után fizetendő díj valamennyi típusú, digitális többszörözésre alkalmas berendezésre, készülékre és adathordozóra való különbségtétel nélküli alkalmazása, azt az esetet is ideértve, amikor azokat nem természetes személyek szerzik be, nyilvánvaló módon a magáncélú másolástól eltérő célra, úgy tűnik, hogy nem felel meg a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének.²⁶

32. Ezzel szemben, amikor a szóban forgó berendezéseket természetes személyek részére magáncélú használatra bocsátották rendelkezésre, egyáltalán nem szükséges bizonyítani, hogy azok valójában magáncélú másolást végeztek ez utóbbiak segítségével, és így ténylegesen hátrányt okoztak a védelem alatt álló mű szerzőjének. A Bíróság jogszerűnek ítélte meg ugyanis azt a vélelmet, mely szerint teljes mértékben ezek a természetes személyek az említett rendelkezésre bocsátás kedvezményezettjei, vagyis őket kell az említett berendezésekhez köthető valamennyi funkció – ideértve a többszörözési funkciókat is – kiaknázóinak tekinteni. Ebből következik, hogy e berendezések vagy készülékek másolatok készítésére való pusztán alkalmassága elegendő a magáncélú másolat után fizetendő díj alkalmazásának igazolására, amennyiben az említett berendezéseket vagy készülékeket magánfelhasználóként eljáró természetes személyek részére bocsátották rendelkezésre.²⁷

C – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésről

1. Előzetes észrevételek

33. Az első kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra keres választ, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett „méltányos díjazásról” van-e szó akkor, ha a nemzeti szabályozás méltányos díj formájában magáncélú másolatért fizetendő díjat ír elő, amely különbségtétel nélkül, közös jogkezelő szervezet által érvényesíthető azzal szemben, aki a művek többszörözésére alkalmas adathordozót belföldön elsőként hozza forgalomba kereskedelmi céllal, visszterhesen, ugyanakkor az említett nemzeti jogszabály, meghatározott feltételek mellett, az e méltányos díj visszatérítésére vonatkozó jogról is rendelkezik arra az esetre, ha e díj megfizetésének nem lett volna helye.

34. A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli, hogy az osztrák jogszabály, amennyiben a magáncélú másolatért fizetendő díj különbségtétel nélküli alkalmazását írja elő, „nyilvánvalóan” ellentmond a Padawan-ügyben hozott ítéletben foglaltaknak²⁸. Az alapügyben eljáró bíróság mindazonáltal megjegyzi azt is, hogy a szóban forgó nemzeti jogszabály alapvető különbséget mutat a Padawan-ügy tárgyát képező jogszabályhoz képest, amennyiben rendelkezik az említett díj visszatérítéséről.

35. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi, hogy ezt a lehetőséget az UrhG 42b.§-ának (6) bekezdése kifejezetten csak két esetben írja elő: az adathordozók későbbi kivételének és a mű szerző engedélyével történő többszörözésének az esetére. Ekként az osztrák jogban a méltányos díj megfizetésére vonatkozó kötelezettség fennáll az adathordozók olyan használatának esetében is, amely a szerzői jog semmiféle

26 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 52. és 53. pontját.

27 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan ügyben hozott ítélet 54–56. pontját.

28 — Lásd különösen a hivatkozott ítélet 53. pontját és a fenti 31. pontot.

sérelmét nem valósítja meg.²⁹ A kérdést előterjesztő bíróság különösen két helyzetre utal: elsőként a mű többszörözésének az UrhG 42. §-ban foglalt eseteire, amelyek a 2001/29 irányelv 5. cikkének (2) vagy (3) bekezdésében foglalt kivételek sorába tartoznak, amelyek tekintetében mindazonáltal a nemzeti szabályozás, az irányelvvel összhangban, „méltányos díjazásról” rendelkezik a szerző javára³⁰, másodikként pedig arra az esetre, amikor az adathordozót a felhasználó által személyesen „előállított” adatoknak a tárolására használják, amely esetet azonban a kérdést előterjesztő bíróság szerint a szerző engedélyével történt többszörözés esetével azonos módon kell kezelni, és ennél fogva, analógia útján, a díj visszatérítése iránti kötelezettséget keletkeztet.³¹

36. A kérdést előterjesztő bíróság szerint tehát már csak egyetlen kétely merülhet fel a visszatérítésre vonatkozó, szóban forgó nemzeti szabályozásban elfogadott megoldás uniós joggal való összeegyeztethetősége tekintetében. Egy olyan rendszer, amely az utólagos visszatérítés lehetőségén alapul magában foglalja a méltányos díjazás megfizetését abban az esetben is, ha a hordozók értékesítése olyan vállalkozók részére történik, akik azokat nyilvánvalóan olyan céllal használják, amelyek az irányelv és a nemzeti jogszabály által előírt rendszerben nem adnak helyt méltányos díjazás megfizetésének, ekként olyan személyekre terheli az ezen visszatérítéssel kapcsolatos költségeket és kockázatokat, akik a méltányos díjazás megfizetésére nem lennének kötelesek. A kérdést előterjesztő bíróság nem zárja ki, hogy egy ilyen jogszabály végső soron összeegyeztethetetlen lehet az uniós joggal.

37. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés három részre tagolódik. A három rész mindegyikét részletekbe menően fogom vizsgálni, ami a következőkben lehetővé teszi majd az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés egészét érintő, átfogó válasz nyújtását.

2. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés a) pontjáról

38. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés első részében, amely az a) pontnak felel meg, a kérdést előterjesztő bíróság a nemzeti jogszabály három jellemző elemét említi, amelyek tekintetében az említett bíróság a méltányos díjazás 2001/29 irányelv értelmében vett fogalmának uniós joggal való összeegyeztethetőségére vonatkozó kérdést vet fel.

39. A kérdést előterjesztő bíróság először is előadja, hogy a szóban forgó nemzeti jogszabály méltányos díj formájában írta elő a méltányos díjazást. A méltányos díj a bérleti jogról és a haszonkölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos bizonyos jogokról szóló, 2006. december 12-i 2006/115/EK európai parlamenti és tanácsi irányelvben szereplő fogalom.³² Az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy ez a fogalom ugyancsak az uniós jog önálló fogalma.³³ Úgy vélem e tekintetben, hogy figyelemmel a tagállamok részére elismert azon lehetőségekre, hogy az uniós jog – többek között a 2001/29 irányelv – korlátai között ők maguk határozhatják meg a „méltányos

29 — A kérdést előterjesztő bíróság említést tesz a szerzői jog megsértésével létrehozott jogellenes másolatokról is, amelyek tekintetében, álláspontja szerint, nyilvánvalóan nem állhat fenn semmilyen jogosultság a méltányos díjazás visszatérítésére. Az alapügyben eljáró bíróság szerint az irányelv 5. cikkének (2) vagy (3) bekezdésében foglaltakkal ellentétes a méltányos díjazás fizetése ilyen jellegű jogellenes magatartások tekintetében. Álláspontom szerint a jelen ügy szempontjából nem szükséges állást foglalni a jogellenes másolatok és a méltányos díjazás közötti kapcsolat tárgyában. Ezek a kérdések a 8. lábjegyzetben hivatkozott ACI Adam BV és Copydan Båndkopi ügyekben képezik a Bíróság figyelmének tárgyát. Mindazonáltal úgy vélem, nem megalapozottak az Amazon csoport társaságai által a nemzeti szabályozás jogellenes voltának alátámasztásául hivatkozott érvek, melyek szerint e szabályozás méltányos díjazás megfizetését írja elő a szerző részére a műveiről készült jogellenes másolatok létrehozása által okozott hátrány tekintetében.

30 — Lásd az irányelv fenti 16. pontban idézett (36) preambulumbekkezdését.

31 — A kérdést előterjesztő bíróság úgy véli ugyanis, hogy az, aki a hordozót általa személyesen „előállított” adatoknak a rögzítésére használja, nem részesülhet kedvezőtlenebb bánásmódban annál, aki a hordozót harmadik személyek által előállított adatok többszörözésére használja – e harmadik személyek engedélyével.

32 — HL L 376., 28. o. Ez az irányelv hatályon kívül helyezte a bérleti jogról és a kölcsönzési jogról, valamint a szellemi tulajdon területén a szerzői joggal szomszédos egyes jogokról szóló, 1992. november 19-i 92/100/EKG tanácsi irányelvet (HL L 346., 61. o.; magyar nyelvű kiadása 17. fejezet, 1. kötet, 120. o.).

33 — A C-245/00. sz. SENA-ügyben 2003. február 6-án hozott ítélet (EBHT 2003., I-1251. o.) 22. és 24. pontja.

díjazás” *formáját*³⁴, semmi akadályja nincs, hogy valamely tagállam „méltányos díj” formájában alakítsa ki a méltányos díjazást, feltéve hogy az általa kialakított rendszer megfelel a 2001/29 irányelv által előírt feltételeknek, és az irányelv, valamint a Bíróság ítélkezési gyakorlata értelmében vett méltányos díjazás jellemzőit mutatja.³⁵

40. Másodszer, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés első része nyilvánvalóvá teszi, hogy a szóban forgó jogszabály akként rendelkezik, hogy a méltányos díj kizárólag a szerzői jogi közös jogkezelő szervezet által érvényesíthető. Mindazonáltal, álláspontom szerint önmagában egy ilyen előírás sem ellentétes a 2001/29 irányelvvvel. A fenti 26. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból az következik ugyanis, hogy tagállamoknak lehetőségük van arra, hogy az uniós jog – többek között ezen irányelv – korlátai között maguk határozzák meg a méltányos díjazás beszedésének módját.³⁶ A közös jogkezelő szervezetek közreműködése a szerzői jog díjak beszedése során igen elterjedt a tagállamokban, és elsősorban gyakorlati megfontolásokon nyugszik.³⁷ Következésképpen a méltányos díjazás szerzői jogi közös jogkezelő szervezet által történő kizárólagos beszedésének valamely nemzeti jogszabály általi előírása, amennyiben e szervezet ténylegesen az egyes jogtulajdonosokat képviseli, önmagában nem eredményezi e jogszabály uniós joggal való összeegyeztethetlenségét.

41. Harmadszor az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés harmadik része nyilvánvalóvá teszi, hogy a nemzeti jogszabály akként rendelkezik, hogy az a személy köteles a méltányos díj megfizetésére, aki a művek többszörözésére alkalmas adathordozót kereskedelmi céllal és visszerhesen elsőként hozza belföldön forgalomba. E tekintetben meg kell jegyezni, hogy a fenti 26–32. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy noha a Bíróság kimondta, hogy a méltányos díjazás teherviselője az, aki a szerzőnek hátrányt okoz művének engedély nélkül történő többszörözése által, és ennél fogva főszabály szerint ő köteles megfizetni a szerzőnek az általa okozott hátránnyal összefüggő méltányos díjazást, mindazonáltal a tagállamoknak lehetőségük van olyan rendszer létrehozására, amely a méltányos díjazást más jogalanyokra terheli – különös tekintettel azon jogalanyokra, akik az adathordozókat a felhasználók rendelkezésére bocsátják –, akik ezt követően az összeget beleépíthetik majd e rendelkezésre bocsátás árába. Ezen ítélkezési gyakorlatból az a következtetés vonható le tehát, hogy az a tény, hogy a méltányos díjazást az adathordozók forgalmazási láncában a magánszemélyeknél magasabb szinten elhelyezkedő jogalanyokra terhelik, önmagában nem ellentétes az uniós joggal.

3. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés b) pontjáról

42. Ami az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés második részét illeti, amely a b) pontnak felel meg, meg kell jegyezni, hogy a felek nem vitatják, hogy – amint azt végső soron maga a kérdést előterjesztő bíróság is megállapítja, továbbá az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés harmadik részének vizsgálata keretében tárgyalt lehetséges igazolást fenntartva – a szóban forgó jogszabály, amennyiben a vonatkozó díj – a méltányos díjazás megfizetésének megfelelő – különbségtétel nélküli alkalmazását írja elő az anyagi hordozó bármely használata tekintetében, beleértve tehát az anyagi hordozó használatának azon eseteit is, amelyek nyilvánvalóan nem a többszörözés körébe tartoznak, amely tekintetében méltányos díjazás fizetendő, ellentétes a Bíróság ítélkezési gyakorlata által értelmezett irányelvvvel.³⁸

34 — Lásd a 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 37. pontját és a fenti 26. pontot.

35 — Sőt, úgy tűnik, ezt kifejezetten előírja a 2001/29 irányelv (38) preambulumbekzdése, amely a „méltányos díjazás” tekintetében „díjazási” rendszerek bevezetéséről vagy fenntartásáról rendelkezik. Ezen felül az ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy a „díj” és a „díjazás” fogalom célja azonos, nevezetesen hogy ellentételezést biztosítson a szerzők számára a nekik okozott hátrányért. Lásd ebben az értelemben a C-271/10. sz. VEWA-ügyben 2011. június 30-án hozott ítélet (EBHT 2011., I-5815. o.) 29. pontját, valamint a 7. lábjegyzetben hivatkozott Luksan-ügyben hozott ítélet 34. pontját.

36 — A fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 37. pontja.

37 — Lehetővé teszi ugyanis egy olyan rendszer működését, amely leegyszerűsíti e díjak beszedését és felosztását, főszabály szerint mind a jogosultak, mind pedig e díjak teherviselői számára.

38 — Lásd a fenti 31. és 34. pontot; lásd a fenti 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 53. pontját.

43. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésében a kérdést előterjesztő bíróság különbséget tesz az anyagi hordozó lehetséges vásárlóinak három kategóriája között, akik a méltányos díj megfizetésére elsőként kötelezett jogalanytól, vagyis azon személytől, aki az adathordozót elsőként forgalomba hozza kereskedelmi céllal és visszterhesen, azt megvásárolhatják. Márpedig, anélkül hogy szükség volna minden egyes olyan jogalany helyzetének részletekbe menő vizsgálatára, akik az adathordozót e jogalanytól megvásárolhatják, két dolgot azért fontosnak tartok megjegyezni.

44. Először is, amint az a fenti 22. pontban megállapítást nyert, a szóban forgó nemzeti jogszabály a méltányos díj megfizetését nemcsak természetes személy által, magáncélú másolatra vonatkozó kivétel címén, a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében készített másolatok tekintetében írja elő, hanem a használat többi, az ezen osztrák jogszabály más kivételei alá tartozó, „magáncélúként” meghatározott eseteire is. Márpedig ebben az összefüggésben nem kizárt, hogy e többi kivételt a természetes személyektől eltérő jogalanyok, például könyvtárak vagy kutatóintézetek tekintetében kell alkalmazni. Ennélfogva lehetséges, hogy a nem természetes személy jogalanyoknak kell a – méltányos díjazásnak megfelelő – méltányos díjat megfizetni, mert olyan célokból használják ezen hordozókat, amelyek tekintetében e díj megfizetésének van helye. Egy, az ügy tárgyát képezőhöz hasonló jogszabály esetében tehát az a körülmény, hogy az adathordozót megvásárló jogalany nem természetes személy, hanem jogi személy, nem mentesítheti őt *automatikusan* a méltányos díj megfizetése alól, és mindez nem szükségszerűen ellentétes az uniós joggal.

45. Másodsorban, és megfordítva: az a körülmény, hogy természetes személy vásárolja meg az adathordozót, álláspontom szerint nem jár *szükségszerűen* azzal, hogy e személy az adathordozót magáncélra használja, miáltal feltétlenül alkalmazni kellene a fenti 32. pontban hivatkozott ítélkezési gyakorlatban foglalt vélelmet, megnyitva következőképpen a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettséget. A kérdéskört részletesebben vizsgálom majd az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés keretében, de fontosnak tartom már mást most kiemelni, hogy lehetséges, hogy valamely természetes személy az anyagi hordozót nem magánszemélyként, hanem például vállalkozói vagy szellemi szabadfoglalkozású minőségben vásárolja. Márpedig ha a természetes személy bizonyítani tudja, hogy a hordozót a magáncélú másolat készítésétől – vagy a hordozónak egyéb, a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartozó célból történő felhasználásától – *nyilvánvalóan* eltérő célból vásárolta, úgy, álláspontom szerint, e személy nem tartozik az e díj megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá.

4. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés c) pontjáról

46. Áttérve az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés harmadik részére, amely a c) pontnak felel meg, éppen itt található a kérdést előterjesztő bíróság kérdésének lényege. Az említett bíróság által előterjesztett kérdés lényegében a következő: a méltányos díjazás visszatérítési rendszerének létrehozása azon személyek javára, akik e díjazás megfizetésére nem kötelesek, orvosolhatja-e a méltányos díjazásnak megfelelő díj különbségtétel nélküli alkalmazásából eredő jogellenességet?

47. E tekintetben mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy, amint az a fenti 35. pontból következik, a kérdést előterjesztő bíróság kifejtette az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben, hogy az UrhG 43b §-a (6) bekezdésében foglalt visszatérítéshez való jog alkalmazási köre nem korlátozódik a törvény által kifejezetten megjelölt két esetre, hanem kiterjed néhány egyéb esetre is. Márpedig a visszatérítéshez való jogról a kérdést előterjesztő bíróság által említett további esetek tekintetében rendelkező jogszabály alkalmazási körének kiterjesztését vitathatatlan ténynek kell tekinteni.³⁹

39 — Az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében ugyanis az EUMSZ 267. cikk által létrehozott bírósági együttműködési rendszer keretében a nemzeti rendelkezések értelmezése a tagállami bíróságok, és nem a Bíróság hatáskörébe tartozik. Lásd például a C-162/06. sz. International Mail Spain ügyben 2007. november 15-én hozott ítélet (EBHT 2007., I-9911. o.) 19. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

48. Úgy vélem ennél fogva, hogy – fenntartva a méltányos díjazás megfizetése alóli előzetes mentesülés lehetőségére vonatkozó, alábbi megfontolásokat – ahhoz, hogy egy, a méltányos díjazás visszatérítési rendszerét létrehozó nemzeti jogszabályt esetlegesen az uniós joggal összeegyeztethetőnek lehessen tekinteni, az szükséges, hogy e rendszert ne az egyes egyedi esetekre, hanem általános jelleggel minden olyan esetre alkalmazzák, amelyekben méltányos díjazás fizetésének nincs helye, amennyiben az anyagi hordozó használata nem olyan cselekmény, amely valamely mű szerzőjének hátrányt okozhat.⁴⁰

49. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság által táplált kételyek, amelyek tárgyában a Bíróságot kérdezi, függetlenek a visszatérítési rendszer terjedelmétől. A kérdést előterjesztő bíróság megjegyzi ugyanis, hogy egy olyan rendszer, amely a méltányos díjazás különbségtétel nélkül történő megfizetésén, valamint egy azt követő, jöllehet általános visszatérítési lehetőségen alapul, olyan jogalanyokra terheli az ezen visszatérítéshez való esetleges kérelemmel kapcsolatos költségeket és kockázatokat, akik a 2001/29 irányelv értelmében nem lennének kötelesek a méltányos díjazás megfizetésére. E jogalanyok, noha olyan céllal használják az adathordozókat, amely használatok nem tartoznak a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá, először kötelesek ez utóbbit megfizetni, majd ezt követően lennének jogosultak az ehhez kapcsolódó kockázatok és költségek árán annak visszatérítéséhez.

50. Ezen kételyekkel kapcsolatban a Bizottság – csakúgy, mint maguk az Amazon csoport társaságai – úgy véli, hogy a tagállamoknak biztosított azon lehetőség, hogy a méltányos díjazás beszédésének formáját és módját meghatározzák, nem terjedhet addig, hogy lehetővé tegye számukra olyan visszatérítési rendszer választását, amely olyan személyekre ró terheket, akik nem tartoznak a díjazás fogalmának alkalmazási körébe, amely fogalom meghatározását a 2001/29 irányelv adja, és nem a tagállamok hatáskörébe tartozik. Ebből a szempontból a visszatérítés lehetősége nem szünteti meg egy olyan nemzeti jogszabálynak az említett irányelvvel való összeegyeztethetlenségét, amely a méltányos díjazás beszédését olyan esetben is előírja, amikor nem áll fenn az e díj, illetve a hordozók használata között az ítélkezési gyakorlat által előírt kapcsolat.

51. E tekintetben meg kell állapítani mindazonáltal, hogy az ügy irataiból az következik, hogy Ausztriában, amennyiben az a személy, aki valamely hordozót elsőként hoz forgalomba belföldön kereskedelmi céllal és visszterhesen, megbízható módon garantálja, hogy sem ő, sem vásárlói nem fogják az anyagi hordozót olyan célból használni, amely tekintetében magáncélú használat utáni méltányos díj megfizetésére lennének kötelesek, jogosult lehet az e méltányos díj megfizetése alóli, egyfajta „előzetes mentességre”.

52. Az Austro-Mechana részéről „előzetes mentesség” kapható, egy e célból rendelkezésre bocsátott űrlap kitöltése által, amely mentesség azon vállalkozásoknak adható, amelyekről nagy bizonyossággal valószínűsíthető, hogy nem fognak szerzői jogi védelem alatt álló művekről olyan másolatokat készíteni, amelyek a méltányos díj megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartoznak. Amint azt az Austro-Mechana a tárgyaláson állította, ezen „előzetes mentesség” jogalapjának maga az UrhG 42b.§-a (1) bekezdésének a szövegében található, amely akként rendelkezik, hogy a méltányos díjra a szerző csak akkor válik jogosulttá, ha „valószínű”, hogy a művet valamely adathordozón többszörözni fogják. Tehát amennyiben viszont ésszerűen az valószínűsíthető, hogy az adathordozót a valamely mű többszörözésétől eltérő céllal fogják használni, úgy ilyen jogosultság kezdettől fogva nem keletkezik.

53. Márpedig, az ítélkezési gyakorlat értelmében a Bíróság hatáskörrel rendelkezik arra, hogy tájékoztassa a nemzeti bíróságot minden olyan, az uniós jog értelmezésére vonatkozó szemponttól, amely lehetővé teszi számára a belső jogszabályok uniós jogi rendelkezésekkel való összeegyeztethetőségének értékelését.⁴¹ Ebből a szempontból úgy vélem, hogy a 2001/29 irányelvvel összeegyeztethető egy olyan jogszabály, amely rendelkezik egyrészt a méltányos díjazás megfizetése

40 — Lásd a fenti 28. pontot.

41 — A vonatkozó gazdag ítélkezési gyakorlatból lásd a C-25/11. sz. Varzim Sol ügyben 2012. február 16-án hozott ítélet 27. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot.

alóli előzetes mentesség lehetőségéről olyan jogalanyok, természetes vagy jogi személyek tekintetében, amelyekről objektív – akár pusztán jelzésszerű – tényezők alapján ésszerűen feltételezhető, hogy a hordozókat a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartozó céloktól nyilvánvalóan eltérő céllal vásárolják⁴², másrészt az ezen utólagos visszatérítési általános lehetőségről minden olyan esetben, amikor bizonyítást nyer, hogy az adathordozó használata nem tekinthető olyan cselekménynek, amely hátrányt okozhat az érintett mű szerzőjének.

54. Egy ilyen rendszer ugyanis egyrészt lehetővé teszi azon esetek számának előzetes minimálisra csökkentését, amikor olyan személyekre terhelik a méltányos díjazás megfizetésével kapcsolatos költségeket és kockázatokat, akik nem volnának kötelesek e díjazás megfizetésére, másrészt arra az esetre, ha e méltányos díjazást, noha annak nem lett volna helye, megfizették, lehetővé teszi ezen összeg visszatérítését. Egy ilyen rendszer álláspontom szerint alkalmas mind a szerzői jog szigorú és hatékony védelmének, mind az érintett jogalanyok különböző csoportjainak jogai és érdekei közötti megfelelő egyensúlynak a biztosítására.⁴³

55. Egyebekben a kérdést előterjesztő bíróság feladata, hogy az alapeljárás tényállásának esetében megvizsgálja az előzetes mentesség rendszere tényleges hatását és működésének hatékonyságát. Álláspontom szerint e célból az említett bíróságnak közelebbről számos tényezőt vizsgálnia kell, közülük elsőként azt, hogy ténylegesen szolgálhat-e az előzetes mentesség rendszere jogalapjául az osztrák törvény, amint azt az Austro-Mechana állítja, másodikként pedig azt, hogy a szóban forgó jogszabály kötelezővé teszi-e az Austro-Mechana számára ezen „előzetes mentességre vonatkozó jogkörének” objektív módon történő gyakorlását, vagy egy bizonyos mérlegelési mozgásteret biztosít számára e jogkörének gyakorlása során. A második esetben kétségkívül felmerülhetne az Austro-Mechana pártatlanságának kérdése abból eredően, hogy olyan – közérdekű aspektusokkal is rendelkező – magánjogi szervezetről van szó, amelynek érdeke fűződik a mentesség megadására vagy megtagadására vonatkozó határozathoz.

56. Végezetül, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság azt állapítaná meg, hogy az előzetes mentesség rendszere nem felel meg a fent említett követelményeknek, felmerül bennem továbbá az a kérdés, hogy egy olyan jogszabály, amely általános visszatérítési lehetőségről rendelkezik, nem tekinthető-e akkor is összeegyeztethetőnek az uniós joggal, ha azt vonja maga után, hogy a méltányos díjazás előzetes megfizetésének költségeit és kockázatát az ennek megfizetésére nem köteles jogalanyokra terhelik.

57. Nos, úgy vélem, hogy egy ilyen jogszabály uniós joggal való esetleges összeegyeztethetőségének meghatározása során célszerű a konkrét ügy körülményeinek függvényében megtalálni az egyensúlyt a szerzők műveikhez fűződő jogainak teljes körű védelme, amely jog legmértőbb módon az Európai Unió Alapjogi Chartája 17. cikkének (2) bekezdésében jut kifejezésre, valamint az adathordozókat forgalmazó vállalkozások azon joga között, hogy ne viseljenek indokolatlan költségeket, amely jog az ugyanezen Charta 16. cikke által elismert vállalkozás szabadságához kapcsolódik.

58. E tekintetben emlékeztetek arra, hogy a Bíróság éppen a 2001/29 irányelvvel kapcsolatban mondta ki, hogy a tagállamok feladata, hogy ezen irányelv átültetése során olyan értelmezésre támaszkodjanak, amely lehetővé teszi a közösségi jogrend által védett különböző alapjogok igazságos egyensúlyának a biztosítását. Továbbá az ezen irányelv átültetésére vonatkozó intézkedések végrehajtása során a

42 — Az Amazon csoport társaságai képviselőinek azon érvével kapcsolatban, amely szerint az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből nem következik az „előzetes mentesség” lehetősége, úgy vélem, hogy mind az ügy irataiból, mind a tárgyaláson elhangzott vitából az tűnik ki, hogy a törvény által létrehozott visszatérítési rendszer hatása, amelyre az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdés harmadik része utal, a gyakorlatban jelentős mértékben csökken ezen előzetes mentesség lehetőségének fennállása folytán. Ennélfogva e lehetőség fennállása, amely tényező nyilvánvalóan következik az ügy irataiból, álláspontom szerint olyan jogi és ténybeli körülménynek minősül, amelytől a Bíróság nem tekinthet el vizsgálata során.

43 — Lásd a 2001/29 irányelv (9) és (31) preambulumbekzdését.

tagállami hatóságoknak és bíróságoknak nemzeti jogukat nemcsak hogy az említett irányelvvel összhangban kell értelmezniük, hanem arra is figyelniük kell, hogy ezen irányelvek ne olyan értelmezésre támaszkodjanak, amely az említett alapjogokba vagy más közösségi jogi általános alapelvbe ütközik.⁴⁴

59. E tekintetben megjegyzem továbbá, hogy az a tény, hogy a méltányos díjazás megfizetését „ideiglenesen” olyan jogalanyokra terhelik, akik annak megfizetésére nem lennének kötelesek, azzal a feltétellel, hogy ezt követően visszatéríthetik e megfizetett összeget, a Padawan-ügyben hozott ítélet tárgyát képező rendszernek is sajátja. Ezen ítéletében a Bíróság elismerte ugyanis, hogy a méltányos díjazás megfizetése terhelhető olyan személyekre, akik annak nem teherviselői, ám akik azt a továbbiakban áthárítják a további vásárlókra.⁴⁵

D – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdéstről

60. A kérdést előterjesztő bíróság a második kérdést csak arra az esetre terjeszti előzetes döntéshozatalra a Bíróság elé, amennyiben az az első kérdésre nemleges választ adna. E bíróság úgy véli ugyanis, hogy neki abban az esetben is, ha az első kérdésre nemleges választ kellene adni, tehát ha az említett bíróság a szóban forgó nemzeti jogszabályt az uniós joggal összeegyeztethetetlennek nyilvánítaná is, meg kell kísérelnie az alapeljárás mögött húzódó jogvita megoldása céljából ezen jogszabály olyan értelmezésének meghatározását, amely megfelel a 2001/29 irányelvnek. Osztom a kérdést előterjesztő bíróság megközelítését.⁴⁶

61. Mindazonáltal, mivel a jelen indítvány előző szakaszában foglalt megfontolások fényében megállapítható, hogy az első kérdésre igenlő válasz adható, úgy vélem, hogy amennyiben a Bíróság ezen okfejtés mentén halad, úgy a második kérdésre nem szükséges válaszolni. Következésképpen az alábbi megfontolásokat kizárólag arra az esetre adom elő, ha a Bíróság az általam javasolttól eltérő okfejtés mentén haladva nemleges választ adna az előzetes döntéshozatalra előterjesztett első kérdésre.

62. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés két részre tagolódik. A kérdés első részével (2.1 alkérdés), a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ a Bíróságtól, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontja értelmében vett „méltányos díjazásról” van-e szó akkor, ha a szóban forgó nemzeti jogszabály szerinti méltányos díjra való jogosultság csak az adathordozót magáncélú többszörözésre használó természetes személyek részére történő forgalomba hozatal esetén áll fenn. Amint azt a második kérdés tárgyában észrevételt benyújtó valamennyi résztvevő fél megjegyezte, e kérdésre csak igenlő válasz adható. Elegendő e vonatkozásban annyit megjegyezni ugyanis, hogy magának a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése b) pontjának szövegéből következik, hogy amennyiben az adathordozót természetes személyek részére hozzák forgalomba, akik azt magáncélra használják, létrejön a méltányos díjazás beszedésének kötelezettsége.

44 — Lásd a C-275/06. sz. Promusicae-ügyben 2008. január 29-én hozott ítélet (EBHT 2008., I-271. o.) 68. pontját és a közelmúltból, más irányelvekre vonatkozóan, a C-461/10. sz., Bonnier Audio és társai ügyben 2012. április 19-én hozott ítélet 56. pontját.

45 — A 3. lábjegyzetben hivatkozott Padawan-ügyben hozott ítélet 46. pontja. Egy ilyen jellegű teher lényegében tekinthető a szerzői jog hatékony védelme ellenében fizetendő „árnak”.

46 — Az Amazon csoport társaságai vitatják a kérdést előterjesztő bíróság megközelítését, és azt állítják, hogy az ütközik az általános jogi elvekkel, különösen a jogbiztonság elvével. Mindazonáltal meg kell állapítani, hogy a Bíróság kifejezetten kimondta, hogy tekintettel azon eredménykötelemre, amelynek értelmében a tagállamoknak biztosítaniuk kell, hogy a hátrányt szenvedett szerzőknek ténylegesen kifizessék a területén keletkezett hátrány megtérítésére szánt méltányos díjazást (lásd a lenti 74. pont végét és a 87. pontot), "e tagállam [...] bíróságainak a feladata, hogy az említett eredménykötelemnek megfelelően értelmezzék a nemzeti jogot, amely biztosítja az említett díjazás azon eladótól történő beszedését, aki hozzájárult az említett adathordozók importjához, azáltal hogy azokat a végső felhasználók rendelkezésére bocsátotta (lásd a 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie hozott ítélet 39. pontját). Úgy vélem ennél fogva, hogy a kérdést előterjesztő bíróság megközelítése semmiképpen sem kifogásolható, épp ellenkezőleg: teljességgel megfelel a Bíróság ítélkezési gyakorlatának.

63. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második része ellenben (2.2 alkérdés), amelyre csak akkor kell válaszolni, amennyiben az első részre igenlő választ kell adni, nagyobb horderejűnek tűnik. E kérdéssel a kérdést előterjesztő bíróság azt kérdezi a Bíróságtól, hogy az adathordozóknak a természetes személyek részére történő forgalomba hozatala esetén azt kell-e feltételezni az ellenkező bizonyításáig, hogy e személyek az adathordozót magáncélra fogják használni.

64. Márpedig, amint az a fenti 32. pontból következik, a több alkalommal idézett Padawan-ügyben hozott ítéletben a Bíróság már kimondta, hogy amennyiben az adathordozókat természetes személyek részére, magáncélra hozzák forgalomba, feltételezhető, hogy e személyek az adathordozókat a szerzői jogi védelemben részesülő művek magáncélú többszörözése céljából fogják használni. A kérdést előterjesztő bíróság lényegében azt kérdezi, hogy e vélelem kiterjeszthető-e arra tekintettel, hogy amennyiben az adathordozókat természetes személyek részére hozzák forgalomba, úgy feltételezhető, hogy e személyek azt magáncélra használják (és ennél fogva a fenti 32. pontban említett vélelem alkalmazásában feltételezhető, hogy azokat a védelemben részesülő művek többszörözésére használják).

65. Megjegyzendő e tekintetben, hogy a Bíróság által a Padawan-ügyben hozott ítélet 54–56. pontjában elismert vélelem létjogosultsága abban a körülményben keresendő, hogy konkrét esetben gyakorlatilag lehetetlen annak meghatározása, hogy a természetes személyek a vásárolt adathordozót szerzői jogi védelemben részesülő művek magáncélú többszörözése céljából használják-e, vagy sem, következésképpen fennáll-e, vagy sem a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség. Ennek lehetetlen volta miatt mondta ki a Bíróság, hogy amennyiben valamely természetes személy magáncélra vásárolja az adathordozót, úgy feltételezhető, hogy azt védelemben részesülő művek többszörözése céljából teszi. Márpedig úgy vélem ebben az összefüggésben, hogy e vélelem alkalmazása konkrét esetben hiábavalónak bizonyulna, ha az ellenkező bizonyításáig nem lenne feltételezhető, hogy ha egy természetes személy megvásárolja az adathordozót, azt magáncélra fogja felhasználni. Ugyanis ha nem így lenne, valahányszor egy természetes személy megvásárol egy adathordozót, továbbra is bizonytalan lenne, hogy azt milyen célból fogja használni, ekként az is, hogy fennáll-e, vagy sem a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség.⁴⁷

66. Úgy vélem ennél fogva, hogy e vélelem fentebb vázolt létjogosultságára tekintettel az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdés második részére igenlő választ kell adni. Mindazonáltal, amint az már a fenti 45. pontban pontosítást nyert, az adathordozó magáncélú használatára vonatkozó, annak természetes személy részéről történő megvásárlása esetén fennálló vélelmet mindenképpen megdönthető vélelemnek kell tekinteni. Következésképpen magának a természetes személynek vagy a méltányos díjazás megfizetésére köteles jogalanynak kell bizonyítania a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség alóli esetleges előzetes mentesség vagy a megfizetett összeg esetleges visszatérítése céljából, hogy a természetes személy az adathordozót olyan célból vásárolta, amely *nyilvánvalóan* eltér a magánmásolatok előállításától vagy az adathordozónak a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartozó egyéb céllal történő használatától. Ilyen esetben vitathatatlan, hogy a méltányos díjazás megfizetésének nem lesz helye.

47 — Kivéve azt – az álláspontom szerint kevésbé valószínű – esetet, amikor a természetes személy az értékesítést megelőzően módszeresen nyilatkozik a hordozó jövőbeni felhasználásáról. *De lege ferenda*, nem kizárt, hogy be lehet vezetni olyan módszereket, amelyek által egy természetes személy sikerrel kötelezhető ilyen nyilatkozat megtételére, ekként az ilyen vélelem alkalmazása nem szükségszerű. Egyebekben a vélelem alkalmazása a jövőben akár veszíthet is jelentőségéből a művek forgalmazása műszaki módszereinek fejlődése és elterjedése folytán. Úgy vélem mindazonáltal, hogy e megfontolások kívül esnek a jelen ügy tárgyán, amely a fennálló ténybeli és jogi háttér kereteibe illeszkedik.

E – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésről

1. Általános észrevételek és elfogadhatóság

67. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdéssel, amelyre a Bíróságnak abban az esetben kell válaszolnia, ha az első kérdésre vagy a második kérdés 2.1 alkérdésére igenlő választ adna, a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy levezethető-e a 2001/29 irányelv 5. cikkéből vagy az uniós jog valamely más rendelkezéséből, hogy a közös jogkezelő szervezet által érvényesítendő, méltányos díjazásra való jogosultság nem áll fenn akkor, ha a közös jogkezelő szervezetet törvény kötelezi arra, hogy a bevétel felét ne a jogosultaknak fizesse ki, hanem azt szociális és kulturális intézményekre fordítsa.

68. A kérdést előterjesztő bíróság közelebbről azt kérdezi, hogy a VerwGesG 13. §-ában előírt azon kötelezettség folytán, amelynek értelmében a szerzői jogi közös jogkezelő szervezeteknek szociális és kulturális célú intézményeket kell létrehozniuk, és az „üreskazetta-jogdíjból” származó bevétel 50%-át ezeknek kell folyósítaniuk, a méltányos díj osztrák rendszere összeegyeztethetlenné válik-e a méltányos díjazás 2001/29 irányelv értelmében vett fogalmával. A kérdést előterjesztő bíróság e vonatkozásban kétszeresen is kételyt táplál. Egyrészt a szerzőknek meg kell elégedniük azzal, hogy a műveik felhasználása által elszenvedett hátrányuk megtérítése összegének csupán a felét kapják meg. Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság az osztrák és külföldi szerzők közötti lehetséges tényleges hátrányos megkülönböztetésre utal a fent említett szociális és kulturális intézmények javára történő felhasználás tekintetében.

69. Ezen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés kapcsán előjáróban állást kell foglalni egyes, az elfogadhatóságra vonatkozó kérdések tárgyában.

70. Mindenekelőtt úgy vélem, hogy el kell utasítani az osztrák kormány által emelt azon kifogást, amely szerint ezen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés elfogadhatatlan, amennyiben – amint az alapeljárásban eljáró bíróság maga is elismeri – semmilyen kihatással nincs az alapeljárás kimenetelére. E tekintetben az állandó ítélkezési gyakorlatból az következik, hogy az uniós jog értelmezésére vonatkozóan a nemzeti bíróságok által előterjesztett kérdések releváns voltára vonatkozó vélelem fényében e kérelmek elbírálásának Bíróság általi megtagadása csak abban az esetben lehetséges, amennyiben nyilvánvaló, hogy az uniós jog kért értelmezése nem függ össze az alapeljárás tényállásával vagy tárgyával, illetve ha a szóban forgó probléma hipotetikus jellegű, vagy a Bíróság nem rendelkezik azon ténybeli és jogi elemek ismeretével, amelyek szükségesek ahhoz, hogy a neki feltett kérdésekre hasznos választ adjon.⁴⁸ Márpedig az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kifejezetten kitűnik, hogy az alapeljárásban eljáró bíróság nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a nemzeti jogszabálynak a 2001/29 irányelvvel való esetleges összeegyeztethetlensége, amennyiben a Bíróság előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésre adott válasza folytán megállapítást nyer, az alapeljárásban benyújtott kereseti kérelem elutasításához vezethet. Ennélfogva nyilvánvaló, hogy az említett bíróság úgy véli, hogy a kérdés döntő fontosságú lehet ezen eljárás kimenetele szempontjából. Következésképpen álláspontom szerint e kérdést elfogadhatónak kell nyilvánítani.

71. Másodsorban ugyanakkor úgy vélem, hogy az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdést elfogadhatatlannak kell tekinteni azon részében, amely különbségtétel nélkül utal „az uniós jog valamely más rendelkezésére”. E tekintetben a Bíróság már megállapította, hogy túlságosan általános jellegű kérdésre nem adható hasznos válasz.⁴⁹ Ezenfelül, az állandó ítélkezési gyakorlat értelmében egy előzetes döntéshozatali eljárásban elengedhetetlen, hogy a nemzeti bíróság egyrészt megjelölje azon

48 — Az erre vonatkozó bőséges ítélkezési gyakorlatból lásd utolsóként a C-41/11. sz., Inter-Environnement Wallonie és Terre wallonne ASBL ügyben 2012. február 28-án hozott ítélet 35. pontját, valamint a C-599/10. sz., SAG ELV Slovensko és társai ügyben 2012. március 29-én hozott ítélet 15. pontját és az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlatot).

49 — A 222/78. sz. Benedenti-ügyben 1979. március 28-án hozott ítélet (EBHT 1979., 1163.o.) 20. pontja.

okokat, amelyek arra indították, hogy felvesse az uniós jog értelmezését, és amelyek alapján szükségesnek tartotta a Bíróság elé terjeszteni a kérdéseit, másrészt minimális magyarázatot adjon az értelmezni kért uniós rendelkezések kiválasztásának okaira, és e rendelkezések és az alapügyben alkalmazandó nemzeti jogszabály közötti kapcsolatra.⁵⁰ Ezen követelményekből az következik, hogy az „uniós jog valamely más rendelkezésére” történő általános és indokolással el nem látott, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdésben foglalthoz hasonló utalást nem lehet elfogadhatónak tekinteni. Egyébként ez az értelmezés megerősítést nyer a Bíróság új eljárási szabályzatába beiktatott 94. cikk c) pontjának szövegében, amelynek értelmében az előzetes döntéshozatal iránti kérelemnek tartalmaznia kell azon okok ismertetését, amelyek miatt a kérdést előterjesztő bíróságban kérdés merült fel egyes uniós jogi rendelkezések értelmezésére vagy érvényességére vonatkozóan, valamint azt a kapcsolatot, amelyet e bíróság e rendelkezések és az alapeljárásban alkalmazandó nemzeti jog között felállít.

72. Következésképpen álláspontom szerint a Bíróságnak kizárólag az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésnek a 2001/29 irányelvre vonatkozó, az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben megjelölt vonatkozásairól kell állást foglalnia. Véleményem szerint ugyanakkor arra nem lesz szükség, hogy a felek által előterjesztett különböző érvek tekintetében állást foglaljon, mivel a nemzeti bíróság ezekre vonatkozóan érdemben nem terjesztett elő kérdést.⁵¹

2. Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett harmadik kérdés érdemi részéről

73. Ezen előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdés érdemi részével kapcsolatban megjegyzendő, hogy a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ a Bíróságtól, hogy egy olyan nemzeti jogszabálynak a 2001/29 irányelvvel való esetleges összeegyeztethetlensége folytán, amely azt írja elő, hogy a méltányos díjazás összegének felét nem a szerzőknek, hanem az ő javukra tevékenységet folytató szociális és kulturális intézményeknek kell folyósítani, mentesítheti-e a teherviselőt a méltányos díjazás megfizetésének kötelezettsége alól.

74. E tekintetben előjáróban megjegyzem, hogy a Bíróság által kifejezésre juttatott, és a fenti 27. és 28. pontban felidézett elvekből az következik, hogy a méltányos díjazás fogalma úgy határozható meg, mint a szerzőnek a védelemben részesülő műve engedély nélküli többszörözése által okozott hátrány megtérítése. A Bíróság kimondta továbbá, hogy a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdése b) pontjának magából a szövegből következik, hogy az uniós jog akként rendelkezik, hogy a szerző méltányos díjazásra való joga olyan jog, amelyről nem lehet lemondani. Ennélfogva a szerzőnek *feltétlenül* részesülnie kell az említett díjazásban.⁵² A Bíróság azt is kimondta továbbá, hogy az e rendelkezés által előírt kivételt megszorítóan kell értelmezni, e kivétel nem terjeszkedhet tehát túl a szóban forgó rendelkezés által kifejezetten előírt mértéken, ennélfogva nem alkalmazható a szerző szerzői jogi díjigényeire.⁵³ Ezenfelül, az ítélezési gyakorlat értelmében a tagállamok olyan eredménykötelem hatálya alá tartoznak, amelynek értelmében kötelesek biztosítani a jogosultaknak az adott tagállam területén érő hátrány megtérítésére szánt méltányos díjazás beszedését.⁵⁴

50 — A C-185/12. sz. Ciampaglia-ügyben 2012. május 3-án hozott végzés 5. pontja és az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat, valamint a C-370/12. sz. Pringle-ügyben 2012. november 27-én hozott ítélet 84. pontja.

51 — A C-196/89. sz., Nespoli és Crippa ügyben 1990. október 11-én hozott ítélet (EBHT 1990., I-3647. o.) 23. pontja és a C-435/97. sz., WWF és társai ügyben 1999. szeptember 16-án hozott ítélet (EBHT 1999., I-5613. o.) 29. pontja, valamint az ott hivatkozott ítélezési gyakorlat.

52 — Lásd a 7. lábjegyzetben hivatkozott Luksan-ügyben hozott ítélet 100., 105. és 108. pontját. Kiemelés tőlem.

53 — Lásd a 7. lábjegyzetben hivatkozott Luksan-ügyben hozott ítélet 101. pontját.

54 — A 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuis kopie ügyben hozott ítélet 34. és 36. pontja, valamint a 7. lábjegyzetben hivatkozott Luksan-ügyben hozott ítélet 106. pontja. E vonatkozásban lásd közelebről a lenti 87. pontot.

75. Márpedig, álláspontom szerint ezen, ítélkezési gyakorlat szerinti elvek logikai következménye az, hogy a méltányos díjazáshoz való jognak, amelyről nem lehet lemondani, és amely feltétlen, ténylegesnek kell lennie. Egy olyan belső jogi rendelkezés tehát, amely e jog gyakorlását akként korlátozza, hogy a jogosultakat megillető díjazás összegének akár csak egy részét is elvonja, álláspontom szerint nem összeegyeztethető az uniós joggal.⁵⁵

76. Mindazonáltal, a fentiek folytán úgy vélem, sem az uniós jogszabály, sem az ítélkezési gyakorlat alapján nem vonható le az a következtetés, hogy a tagállamok számára elő kellene írni, hogy a szerzőknek folyósítsák a méltányos díjazás teljes összegét, vagy hogy a tagállamok számára tilos lenne annak előírása, hogy e díjazás egy részét közvetett kompenzáció formájában nyújtsák. Annak egy nemzeti jogszabály által történő előírása, hogy e díjazást közvetett kompenzáció formájában nyújtsák a szerzőknek, önmagában egyáltalán nem tűnik számomra ellentétesnek a méltányos díjazás fogalmával. Úgy vélem továbbá, hogy önmagában nem ellentétes a méltányos díjazás fogalmával a lehetőség annak előírására, hogy díjazás egy részét a valamennyi szerző számára nyújtott együttes kompenzáció formájában nyújtsák.⁵⁶

77. Kétségtelen, hogy fennáll a veszélye annak, hogy egy olyan rendszer, amely a méltányos díjazás egészének közvetett vagy együttes kompenzáció formájában történő kifizetéséről rendelkezik, nem összeegyeztethető a magához a méltányos díjazás fogalmához kapcsolódó tényleges érvényesüléssel. Felmerül ennél fogva a kérdés, hogy milyen mértékben engedhetők meg a közvetett kompenzáció formái a méltányos díjazás tényleges érvényesülésének biztosításához.

78. E tekintetben megjegyzem mindazonáltal, hogy a méltányos díjazás az azt beszedő szervek részéről történő felosztásának formáit és módjait az uniós jog nem szabályozza kifejezetten, így a tagállamok rendelkeznek egy bizonyos diszkrecionális mozgástérrel a tekintetben, hogy az uniós jog által előírt keretek között azokat meghatározzák. Nem a Bíróság feladata tehát, hogy a tagállamok helyébe lépve e formákat és módokat meghatározza, mivel a 2001/29 irányelv e vonatkozásban számukra nem ír elő semmilyen különös kritériumot⁵⁷, a méltányos díjazás tényleges érvényesülésére vonatkozó kritérium kivételével.

79. Közelebbről a szóban forgó nemzeti jogszabály értelmében létrehozott és finanszírozott intézmények által gyakorolt tevékenységekkel kapcsolatban úgy vélem, hogy az általában a szerzők és családtagjaik javára nyújtott szociális védelmi juttatások kétségkívül a közvetett és együttes kompenzáció fajtáinak tekinthetők, amelyek összeegyeztethetők a méltányos díjazás fogalmával és a 2001/29 irányelv céljaival.⁵⁸ Álláspontom szerint hasonló megállapítások érvényesek a kultúrát népszerűsítő tevékenységekre, amelyek, a kultúra általában vett védelmén és elősegítésén túl, mind az EUMSZ-nek⁵⁹, mind magának a szerzői jogi védelemnek a céljaival összhangban, akár közvetlenül is biztosíthatják a szerzőknek⁶⁰ műveik többé-kevésbé kifejezett népszerűsítését.

55 — E vonatkozásban lásd továbbá a Trstenjak főtanácsos 7. lábjegyzetben hivatkozott Luksan-ügyre vonatkozó, 2011. szeptember 6-i indítványának 168–177. pontjában foglalt megállapításokat.

56 — Azon lehetséges kifogásra, miszerint egy ilyen rendszer nem veszi kellő mértékben tekintetbe az egyes szerzőnek okozott hátrány és az őt megillető díjazás között fennálló egyedi kapcsolatot, akként lehet válaszolni, hogy, amint azt a Bizottság kiemelte, a magáncélú másolatért fizetendő díj rendszere szükségszerűen pontatlan, amennyiben – miként az a fenti 65. pontban megállapítást nyert – a gyakorlatban lehetetlen annak meghatározása, hogy melyik művet melyik felhasználó milyen hordozón többszörözte.

57 — Analógia útján lásd a 32. lábjegyzetben hivatkozott VEWA-ügyben hozott ítélet 35. pontját a 92/100 irányelv értelmében a nyilvános hasznélcsönbe adás esetén a szerzőket megillető díjazás összegének meghatározására szolgáló kritériumokat illetően.

58 — E tekintetben sokatmondónak tűnik számomra a 2001/29 irányelv (11) preambulumbekzdésében foglalt, azon körülményre történő utalás, miszerint a szerzői jog szigorú és hatékony védelme rendszerének az egyik célja, hogy a hogy a szerzők és előadók megőrizhessék függetlenségüket és méltóságukat.

59 — Lásd az EUMSZ 167. cikkének (1) bekezdését.

60 — Lásd például a 2001/29 irányelv (9) és (11) preambulumbekzdését, valamint a 2006/115 irányelv (3) preambulumbekzdését és 6. cikkét.

80. Ami az osztrák és a külföldi szerzők között esetlegesen fennálló hátrányos megkülönböztetést illeti a közvetett kompenzáció ezen esetleges formáira való jogosultság tekintetében, álláspontom szerint a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak meghatározása, hogy e hátrányos megkülönböztetés ténylegesen fennáll-e, vagy sem. Úgy vélem mindazonáltal, hogy az ezen szociális juttatásokhoz való hozzáférésre különbségtétel nélkül lehetősége van minden szerzőnek, legyen osztrák vagy külföldi, és amennyiben a kulturális juttatások a közvetett kompenzáció tényleges formájának tekinthetők, amelyben különbségtétel nélkül, noha nem feltétlenül azonos mértékben, részesülhetnek mind a belföldi, mind a külföldi szerzők, úgy nem valósul meg hátrányos megkülönböztetés, amely folytán a nemzeti jogszabály összeegyeztethetlenné válna az uniós joggal.

81. Végezetül, kifejezetten a kérdést előterjesztő bíróság kérdésének megválaszolása céljából meg kell jegyezmem továbbá, hogy még ha feltételeznénk is, hogy egy, a méltányos díjazás felosztására vonatkozó kérdésre olyan választ kelljen adni, amely e díjazás teherviselőjét mentesíti a megfizetés alól, ez azt eredményezné, hogy semmilyen módon nem térítenék meg a szerzők számára az értékesített hordozók vonatkozásában konkrét esetben általuk elszenvedett hátrányt. Egy ilyen eredmény álláspontom szerint már önmagában ellentétes az uniós joggal, ennélfogva elfogadhatatlan.⁶¹

82. Ennélfogva, a fenti megfontolások összességének fényében úgy vélem, hogy egy olyan nemzeti jogszabály esetében, amely akként rendelkezik, hogy a méltányos díjazás megfizetéséből származó bevétel egésze – egyik fele közvetlen kompenzáció, másik fele pedig közvetett kompenzáció formájában – a szerzőket illeti meg, az annak meghatározására irányuló előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésre, hogy a teherviselő mentesül-e a méltányos díj megfizetésére vonatkozó kötelezettség alól, kizárólag nemleges válasz adható. Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság feladata lesz annak értékelése, hogy a szóban forgó nemzeti jogszabálynak az alapeljárásban való alkalmazása ténylegesen a szerzőknek nyújtandó közvetett kompenzáció formáihoz vezet-e, és ha igen, milyen mértékben.⁶²

F – Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdéstről

83. Előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság annak meghatározására kéri a Bíróságot, hogy ellentétes-e a 2001/29 irányelv 5. cikke (2) bekezdésének b) pontjával vagy az uniós jog valamely más rendelkezésével a méltányos díjazásra való jogosultság, ha a hordozó forgalomba hozatala ellenében valamely másik tagállamban már sor került egy hasonló díj megfizetésére.

84. Az előzetes döntéshozatalra utaló végzésből kitűnik, hogy ez a kérdés az Amazon csoport társaságainak, az alapeljárás alpereseinek azon érvén alapul, mely szerint ők Németországban már megfizettek méltányos díjazás címén egy összeget az Ausztriában forgalmazott anyagi hordozók egy része után. E társaságok arra hivatkoznak tehát, hogy, a méltányos díjazás címén történő kettős megfizetés jogellenes, e díjazás megfizetésére Ausztriában nem kötelesek.⁶³

61 – A méltányos díjazás konkrét esetben történő tényleges beszedése biztosításának szükségessége egyértelműen következik az ítélkezési gyakorlatból (lásd a 7. lábjegyzetben hivatkozott *Stichting de Thuiskopie* ügyben hozott ítélet 39. pontját).

62 – Amennyiben az alapügyben eljáró bíróság ténylegesen azt állapítaná meg, hogy a méltányos díjazás címén beszedett bevételek egy részét nem a szerzők javára nyújtandó közvetett díjazásként használják fel, álláspontom szerint nem kizárt, hogy az említett bíróság ennek következtében esetlegesen akár korlátozhatja is a kereseti kérelmeket.

63 – A kérdést előterjesztő bíróság végzésében előadja mindazonáltal, hogy vitatható, hogy némely, ezt követően Ausztriában forgalmazott hordozó tekintetében a méltányos díjazás címén történt megfizetésre ténylegesen sor került-e, vagy sem. Az elsőfokú bíróság ezen megfizetéséről nem nyert bizonyosságot, a másodfokú bíróság pedig e kérdést nyitva hagyta, mivel úgy vélte, hogy az a jogvita kimenetele szempontjából irreleváns.

85. E vonatkozásban előljáróban megjegyzendő, hogy a fenti 71. és 72. pontban foglalt megfontolásaim értelmében álláspontom szerint az előzetes döntéshozatalra előterjesztett negyedik kérdést is részben elfogadhatatlannak kell nyilvánítani azon részében, amely általában utal „az uniós jog valamely más rendelkezésére”. A Bíróság tehát e kérdésnek is csak az előzetes döntéshozatalra utaló végzésben kifejezetten megjelölt vonatkozásai tekintetében foglalhat állást, anélkül hogy a felek által előterjesztett különböző érvek tekintetében, amelyekre vonatkozóan a nemzeti bíróság nem vetett fel kérdést, állást kellene foglalnia.

86. A kérdés érdemi részét tekintve úgy vélem, hogy főszabály szerint a méltányos díjazás ugyanazon anyagi hordozó tekintetében történő kettős megfizetése nem megengedhető. A fenti 27. és 28. pontban hivatkozott és a jelen indítványban több alkalommal említett ítélkezési gyakorlatból az következik ugyanis, hogy a méltányos díjazás a szerző által műveinek engedély nélküli többszörözése folytán elszenvedett hátrány ellenértékének felel meg. Márpedig úgy vélem, a méltányos díjazás fogalma ilyen kialakításának a logikai következménye az, hogy főszabály szerint e hátrány megtérítésére csupán egy alkalommal kell, hogy sor kerüljön a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartozó minden egyes anyagi hordozó használata tekintetében. Semmi nem indokolja a méltányos díjazás két alkalommal történő megfizetését. Ennélfogva álláspontom szerint nem elfogadható a lengyel kormány által javasolt azon elmélet, amely szerint a tagállamoknak biztosított diszkrecionális mozgástér, a méltányos díjazásra vonatkozó szabályozás összehangolásának hiányában, nem akadályozza egy, méltányos díjazás címén ugyanazon hordozó tekintetében másodszor megfizetett összeg beszedését.⁶⁴

87. Mindazonáltal a fentiekből következően mindenképpen hangsúlyozni kell, amint azt egyébként a kérdést előterjesztő bíróság is tette, hogy a Bíróság elismerte, hogy azon tagállam terhére, amelyben létrejött a hátrány, eredménykötelem áll fenn a szerzőknek a mű felhasználásából eredő hátrány megtérítésére szánt méltányos díjazás beszédése vonatkozásában. A Bíróság kimondta ugyanis, hogy amennyiben valamely tagállam nemzeti jogába bevezette a magáncélú másolatra vonatkozó kivételt, és amennyiben azok a végső felhasználók, akik magáncélból egy védelem alatt álló művet többszöröznek, annak a területén lakóhellyel rendelkeznek, e tagállam az illetékességének megfelelően köteles biztosítani a szerzők által az említett állam területén elszenvedett hátrány megtérítésére szánt méltányos díjazás tényleges beszedését.⁶⁵

88. A Bíróság kimondta továbbá egyrészt, hogy feltételezhető, hogy a megtérítendő hátrány azon tagállam területén keletkezett, ahol azok a végső felhasználók, akik a művet többszörözik, és akik következképpen ez utóbbinak hátrányt okoznak, lakóhellyel rendelkeznek⁶⁶, másrészt pedig, hogy a tagállamokat terhelő e kötelezettségre nincs hatással az a körülmény, hogy a hivatásos eladó, aki az e tagállam területén lakóhellyel rendelkező vásárlóknak többszörözésre alkalmas adathordozókat bocsát a rendelkezésére, egy másik tagállamban telepedett le.⁶⁷

89. Márpedig a jelen esetben vitathatatlan, hogy, mivel az anyagi hordozókat a végső felhasználók Ausztriában vásárolták meg, a méltányos díjazás nyújtása révén megtérítendő hátrány ebben az országban keletkezett. A fent hivatkozott ítélkezési gyakorlat alkalmazásában tehát fennáll az osztrák hatóságot terhelő kötelezettség a szerzők Ausztria területén elszenvedett hátránya megtérítését célzó méltányos díjazás tényleges beszedésének biztosítására. Ebben az összefüggésben a méltányos díjazás teherviselője álláspontom szerint tehát nem kérheti az ezen díj Ausztriában történő megfizetésére

64 — Úgy vélem, ez az érv jól példázza, hogy a méltányos díjazás rendszere összehangolásának hányában milyen, nagymértékben eltérő és egymással össze nem egyeztethető megközelítések alkalmazhatók nemzeti szinten.

65 — A 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 34. és 36. pontja, valamint a 7. lábjegyzetben hivatkozott Luksan-ügyben hozott ítélet 106. pontja. Egy ilyen kijelentés álláspontom szerint független attól a körülménytől, hogy a szóban forgó ügyben a méltányos díjazást megfizették-e már, vagy sem. Ennélfogva nincs relevanciája az Amazon csoport társaságai által előterjesztett azon érvnek, amely szerint ezen ítélkezési gyakorlat a jelen ügyben nem alkalmazható, mivel ez esetben a méltányos díjazást egy másik tagállamban már megfizették.

66 — A 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 35. pontja.

67 — A 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyben hozott ítélet 41. pontja.

vonatkozó kötelezettség alóli mentesülését arra való hivatkozással, hogy ezt már megfizette egy másik tagállamban, ahol pedig nem keletkezett hátránya a szerzőnek, ami e díj megfizetését igazolja. Amennyiben ezen összeg ilyen címen való megfizetésére egy másik tagállamban valóban sor került, úgy a teherviselő feladata lesz, hogy ezen összeget a szóban forgó tagállamban, az adott jogrend által kínált eszközök segítségével visszatérítse.

90. Az Amazon csoport társaságai azt állítják, hogy Németországban nem kérelmezhetik az ezen, a későbbiekben Ausztriában forgalmazott adathordozók után már megfizetett méltányos díjazás összegének visszatérítését. Mindazonáltal annak a tagállamnak a feladata, amelyben a díjazás megfizetésére, noha annak nem lett volna helye, sor került, hogy lehetőséget biztosítson a méltányos díjazás megfizetésére nem köteles személyek számára a méltányos díjazás címén jogalap nélkül megfizetett összegek – akár bírósági kereset útján történő – sikeres visszatéríttetésére.

91. Kétségtelen, hogy amennyiben a jelen esetben ténylegesen a méltányos díjazás kettős megfizetésére került volna sor, úgy az álláspontom szerint a tagállami jogszabályok nem megfelelő összehangolásának kifogásolható következménye lenne, amely a méltányos díjazás rendszere összehangolásának hiányából ered. Az uniós jogalkotó feladata lesz, hogy beavatkozzon a nemzeti jogszabályok összehangolása szintjének megerősítésével, megakadályozva ezzel, hogy a jövőben hasonló helyzetek jöhessenek létre.⁶⁸

V – Véggöveztetések

92. A fenti megfontolásokra tekintettel azt javaslom, hogy a Bíróság az Oberster Gerichtshof előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdéseit a következőképpen válaszolja meg:

- 1) A 2001/29 irányelv értelmében vett méltányos díjazásról van szó, ha:
 - (a) a 2001/29 irányelv 2. cikke értelmében vett jogosultakat kizárólag – az egyes jogosultakat képviselő – közös jogkezelő szervezet útján érvényesíthető jogosultság illeti meg a méltányos díjra megkülönböztetés nélkül azzal szemben, aki a műveik többszörözésére alkalmas anyagi hordozót belföldön elsőként hoz forgalomba kereskedelmi céllal és visszterhesen, és
 - (b) a nemzeti jogszabály rendelkezik egyrészt a méltányos díjazás megfizetése alóli előzetes mentesség lehetőségéről olyan jogalanyok, természetes vagy jogi személyek tekintetében, amelyekről objektív – akár pusztán jelzésszerű – tényezők alapján ésszerűen feltételezhető, hogy az anyagi hordozókat a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartozó céloktól nyilvánvalóan eltérő céllal vásárolják, másrészt az ezen méltányos díjazás utólagos visszatérítéséhez való jog általános lehetőségéről minden olyan esetben, amikor bizonyítást nyer, hogy az anyagi hordozó használata nem tekinthető olyan cselekménynek, amely hátrányt okozhat az érintett mű szerzőjének.
- 2) Az első kérdésre javasolt válasz fényében úgy vélem, az előzetes döntéshozatalra előterjesztett második kérdésre nem szükséges válaszolni. Amennyiben a Bíróság a válaszadást szükségesnek ítélné, úgy azt javaslom, hogy az alábbi módon válaszoljon:
 - a) A 2001/29 irányelv értelmében vett méltányos díjazásról van szó, ha a méltányos díjra való jogosultság csak az anyagi hordozót magáncélú többszörözésre használó természetes személyek részére történő forgalomba hozatal esetén áll fenn; és

68 — Álláspontom szerint ebből a szempontból kell értelmezni – a Bíróság jövőbeni ítélezési gyakorlatának fényében – Jääskinen főtanácsnok 7. lábjegyzetben hivatkozott Stichting de Thuiskopie ügyre vonatkozó 2011. március 11-i indítványának 55. pontjában foglalt megállapításait.

- b) a természetes személyek részére történő forgalomba hozatal esetén azt kell feltételezni az ellenkező bizonyításáig, hogy a természetes személyek az anyagi hordozót magáncélú többszörözésre fogják használni. A méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség alóli előzetes mentesség vagy a megfizetett összeg esetleges visszatérítése céljából tudni kell bizonyítani, hogy a természetes személy az anyagi hordozót olyan célból vásárolta, amely nyilvánvalóan eltér a magánmásolatok készítésétől vagy az anyagi hordozónak a méltányos díjazás megfizetésére vonatkozó kötelezettség hatálya alá tartozó egyéb céllal történő használatától.
- 3) A 2001/29 irányelvből nem következik, hogy nem áll fenn a méltányos díjazás iránti jog olyan nemzeti jogszabály esetén, amely akként rendelkezik, hogy a méltányos díjazás megfizetéséből származó bevétel egésze – egyik fele közvetlen kompenzáció, másik fele pedig közvetett kompenzáció formájában – a szerzőket illeti meg. Mindazonáltal a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak értékelése, hogy a nemzeti jogszabálynak az alapeljárásban való alkalmazása ténylegesen a szerzőknek nyújtandó közvetett kompenzáció formáinak minősül-e, ha igen, milyen mértékben, és nem valósít-e meg a szerzők egyes csoportjai közötti hátrányos megkülönböztetést.
- 4) Amennyiben a megtérítendő hátrány valamely tagállam területén keletkezett, nem ellentétes a 2001/29 irányelv rendelkezéseivel a méltányos díjazás iránti jog e tagállamban, ha az anyagi hordozó forgalomba hozatala ellenében valamely másik tagállamban már sor került egy hasonló díj megfizetésére. Mindazonáltal annak a tagállamnak a feladata, amelyben a díjazás megfizetésére, noha annak nem lett volna helye, sor került, hogy lehetőséget biztosítson a méltányos díjazás megfizetésére nem köteles személyek számára a méltányos díjazás címén jogalap nélkül megfizetett összegek – esetlegesen a nemzeti bíróságok előtt indított kereset útján történő – sikeres visszatéríttetésére.